

Наталя Смолянук,
*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики
викладання природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і
спеціальній освіті
(Харківський національний педагогічний університет),*

Наталія Алексєєва,
*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 013 Початкова освіта
(Харківський національний педагогічний університет)*

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ

Проблема використання цифрових освітніх технологій стала предметом обговорення не лише окремих фахівців освітньої сфери в деяких країнах, а міжнародних організацій.

Так, у 2023 році у глобальному звіті ЮНЕСКО раціональне використання технологій в освіті стало найактуальнішою проблемою. У звіті особливий акцент зроблено на проблемі врегулювання питань нагляду за застосуванням цифрових технологій. А саме: ЮНЕСКО закликає усі країни до розробки власних правил та норм щодо того, як технології розробляються і використовуються в освіті, щоб вони ніколи не замінювали живого навчання під керівництвом вчителя і служили загальній меті досягнення якісної освіти для всіх [1, с. 526].

Швидкі технологічні зміни чинять тиск на системи освіти, змушуючи їх адаптуватися. Цифрова грамотність і критичне мислення стають все більш важливими, а розвиток генеративного штучного інтелекту, зокрема, підживлює цю тенденцію.

Безумовно, цифрова революція має великий потенціал, втім питання відсутності врегулювання процесу застосування цифрових інструментів викликає занепокоєння в кожному суспільстві та у світі у цілому. Безумовно основне завдання в освітньому процесі надавати пріоритет учням, забезпечувати задовільняти та забезпечувати їхні потреби. Також, не менш важливо підтримувати у професійній діяльності вчителів. Активно застосовуючи можливості цифрових сервісів (особливо в умовах дистанційного та змішаного навчання), варто пам'ятати, що онлайн навчання ніколи не зможе замінити людську взаємодію [3, с. 108-111].

ЮНЕСКО у своєму звіті підкреслює й те, що технології повинні використовуватися для покращення навчального процесу на користь для учнів та вчителів, але в жодному разі вони не повинні нашкодити. Як приклад, у багатьох країнах цифрові технології використовуються надмірно, часто без нагляду кваліфікованих вчителів. Відповідно такий підхід до організації та реалізації освітнього процесу не покращує результати навчання, може призвести до серйозних освітніх втрат. Водночас, на противагу окресленій проблемі, у ряді країн, особливо у сільській місцевості, досі немає належного забезпечення електроенергією, не говорячи про можливості виходу в «Інтернет», що також має негативні наслідки, що накладає відбиток на результати навчання учнів.

Цікавим та важливим акцентом з боку ЮНЕСКО є проблема користування мобільними телефонами у закладах освіти. Вже неодноразово проводилися дослідження, що довели негативну роль цих пристроїв під час навчання. Мова йде

саме про відволікання та нестійкість уваги, учнів у школі. Не зважаючи на доказову базу цієї проблеми, на сьогоднішній день лише менше чверті країн заборонили використання мобільних телефонів у школах; більш того, значна кількість представників різних країн вбачає цих гаджетах ефективний засіб підвищення пізнавального інтересу, самостійності, тощо на уроках та позаурочній роботі. На практиці спостерігаємо це і в українських школах. [1, с.526]

Завдання педагогів навчити дітей вчитися як за допомогою цифрових технологій, так і без них; критично опрацювати величезну кількість потрібної їм інформації та ігнорувати несуттєву; змусити технології працювати на людей, але ніколи не доходити до того, щоб вони замінили взаємодію вчителя та учня в процесах навчання та виховання [2, с. 51-61].

Безумовно, зі стрімким розвитком технологічної революції, після кількарічної пандемії, в умовах воєнного часу (в Україні, Ізраїлі та інших країнах) уявити онлайн навчання без сучасних цифрових технологій просто неможливо. Тому поділяючи думку висвітлену в ключових тезах звіту ЮНЕСКО, маємо на меті підкреслити:

- провідну та незамінну роль вчителя у навчальному процесі;
- важливість офлайн взаємодії для формування ключових компетентностей учнів;
- контроль використання цифрових технологій;
- необхідність формування інфомедійної грамотності усіх учасників освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Global Education Monitoring Report 2023 UNESCO 526 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000385723>
2. Бужина І. Імерідзе М. Кузьменко О. Використання інноваційних технологій у вищій освіті: проблеми та перспективи. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)* № 14(32) 2023. С.51-61
3. Смолянчук Н. Домилівська Ю. Формування та розвиток пізнавальної мотивації молодших школярів засобами цифрових технологій та штучного інтелекту. *Молодь і ринок*. Дрогобич: ДДПУ, 2024. №2 С.108-111.